

# Ha mort Ernest Hemingway

Per JORDI ARBONÉS

En un "interview" que feren a Hemingway, publicada a "Portraits and Self-Portraits", de George Schreiber, va fer una observació en la qual declarava que havia perdut molt de temps matant animals i pescant per tal de no clavar-se un tret al cap.

Tota la seva obra està prenyada amb la idea de la mort. L'havia vista massa vegades de prop per què no arribés a convertir-se-li en una obsessió. Ara, en llegir la forma insòlita com es va matar, no puc evitar de recordar les seves observacions ni puc evitar de suposar que el tret que li va llevar la vida no fos disparat conscientment. Se'n fa difícil acceptar la versió que donen els diaris. Hemingway a deu anys ja tenia una escopeta, que li fou regalada pel seu pare, i, a part de les actuacions que tingué en la primera guerra mundial, en la guerra d'Espanya i en la darrera guerra, durant les quals es devia familiaritzar per força amb les armes de foc més diverses, va passar tota la seva vida manejant rifles i escopetes de caçar. No era un inexpert. No obstant, se li va disparar una escopeta, tot netejant-la, i la bala li travessà el cap.

L'any 1928 es va suïcidar el seu pare pegant-se també un tret al cap. El pare de Robert Jordan, el protagonista de *Per qui toquem a morts*, també es va suïcidar, segons ens explica el propi heroi, en una forma semblant.

Si bé ell deia que no creia en el psicoanàlisi, quan escrigué que "quan hom es rebel·la contra la mort, experimenta un plaer a atribuir-se un dels dons divins: el d'administrar-la", no feia res més que corroborar les teories de Freud. Segons ens diu el pare del psicoanàlisi, existeix un instint en la matèria orgànica que "l'impulsa cap a un restabliment d'una condició anterior". "La meta de tota vida és la mort". Els impulsos destructors de la personalitat humana es deriven d'aquest instint de mort: per tal de no destruir-no-

nosaltres mateixos, destruïm altres coses. Si bé aquestes teories han estat desmentides àdhuc pels propis seguidors de Freud. L'afecció de Hemingway per les "corridas de toros", la cacera, la pesca, podria fer-nos suposar que era un neuròtic i el seu comportament podria il·lustrar perfectament la teoria freudiana. En una ocasió li preguntaren a Hemingway qui era el seu psicoanalista i, amb una riallada, va contestar: "Una Corona Portàtil Nº 3". Això fóra una prova de l'acció catàrtica que l'escriure exercia sobre la seva ment.

Si hem de creure que això és veritat, potser cap altra obra no ens ho demostraria tan palpablement com *Les neus del Kilimanjaro*. La preocupació que demostra Harry, el protagonista del conte, per no haver aconseguit fer un bon ús del seu talent, per haver-ne fet un comerç, per haver-se trait i per haver actuat en contra de les seves pròpies creences, no és res més que la preocupació que turmentava Hemingway l'any 1936, quan va escriure el conte. Feia set anys que havia escrit *Adéu a les armes* i durant el curs d'aquest temps no havia fet res més que caçar en companyia de gent molt rica, beure i jugar. Es va casar dues vegades en aquest breu període i ambdós casaments foren un fracàs. Ja feia anys que l'assetjava la idea de la mort i en aquells moments temia morir-se sense haver creat l'obra mestra i amb la recança d'haver malaguanyat el seu talent. Aleshores escrigué *Les neus del Kilimanjaro*.

El simbolisme del paràgraf que encapçala el conte explica clarament la idea que punyia la seva ment:

"Kilimanjaro és una muntanya coberta de neu de 19.71 peus d'alçada; és la muntanya més alta d'Àfrica, segons diuen. El cim occidental s'anomena el Massai "Ngàje Ngai", la Casa de Déu. Prop del cim occidental hi ha la carcassa resseca i congelada

d'un lleopard. Ningú no ha pogut explicar què cercava el lleopard per aquelles altures".

El lleopard en aquelles altures cobertes de neu cercava la Casa de Déu, la immortalitat. El fred l'hauria de conservar sec i congelat eternament. Mentrestant, Harry, allà baix, es va podrint, accelerat el procés de la gangrena de la cama per calor de la selva. I davant de la mort veu desfilar per la seva ment els dos fracassos amorosos, el fracàs com a home, el fracàs com a escriptor. "Per què —es pregunta— de les vint excel·lents històries que conec no n'he escrit mai cap? Per què?" Ell, també, com el lleopard, va errar el camí i ara s'està morint i tot en ell està podrint. Cap al final del conte somnia que un avió ha anat a cercar-lo i que vola assegut al costat del pilot, entremig d'una tempesta. Després el pilot li somriu i li senyala allà al davant seu "increïblement blanc sota el sol... el cim quadrat del Kilimanjaro. I aleshores va saber que era allà cap on s'adreçava".

I, efectivament, Hemingway va saber ressorgir de les pròpies cendres, com un nou Fènix, i dues de les obres que seguien a aquella crisi ens demostren que, realment, va dirigir-se cap al cim del Kilimanjaro, cap al "Ngàje Ngai". Aquestes dues obres són: *Per qui toquem a morts* i *El vell i el mar*. Però potser el que no va saber fer és viure, millor, seguir vivint.

Malgrat la fortaleza d'esperit que infon al seu personatge en *El vell i el mar*, qui en la derrota obté una victòria, ja que aconseguíex la marlineta gegant, no puc evitar de pensar que ell no va tenir aqueixa fortaleza i aquesta vegada no va poder superar la crisi. Potser m'equivoqui i els diaris hagin dit la veritat. Potser ell també havia d'ésser víctima d'un accident absurd, com Albert Camus. De fet, tot això és anecdòtic.

Resta la seva obra. Com la carcassa del lleopard, allò que va escriure guiat per un afany de realitzar una tasca autèntica és incorruptible i aquells que sàpiguen descobrir-ho no es preguntaran què és el que cercava Hemingway en aquelles altures. Sabran que cercava la immortalitat.

## Eugeni Fornells

que el mot vé del grec EM-PLEOS (ocupat del tot) que té altres derivats, com EMPLER en català, que no existeixen en castellà. Aquests mots han hagut d'entrar en la Península passant forçosament per casa nostra.

Les influències dament el francès s'han projectat als parlars dels britànics quan la invasió normanda. Però en aquest cas no ens cal oblidar que entre el grec i l'anglès hi ha relacions degudes a la influència escandinava. Els aris que en mesclar-se amb els grecs primitius produïren el miracle de Gràcia, eren escandinaus. Les mitologies teneu tants punts de contacte que semblen calcada l'una de l'altra. Hi ha també molts mots semblants que no cal creure que hagin passat per Provença i Normandia, on no han deixat rastres en la llengua actual.

També caldrà estudiar els sediments que serveixen les llengües històriques de rutes de parlars anteriors, sovint reduïts a grups de consonants com ST (estar dret), SC (tallar), BR (vegetal), GL (transparent), B o P (suport), etc.

La tasca que tenim al davant és, com veieu, força gran, però de un interès que s'ho val.

Un altre amic, acaba d'emprendre el darrer viatge. Eugeni Fornells, artista, i sobretot hom ple de bondats, ha mort a la seva ciutat adoptiva de Rosario. Transcribim a continuació, com una mostra del afecte, el respecte i l'admiració que havia despertat en els llargs anys de residència en aquella ciutat, les paraules d'encapçalament amb que el despedíx "La Tribuna" del dia 26 de juliol passat:

("La Tribuna", Rosario, 26 Julio 1961)

Con el maestro Eugenio Fornells desaparece de nuestra ciudad una de las personalidades más queridas del mundo cultural y artístico. Este pintor catalán enamorado de la naturaleza y de Rosario —su ciudad adoptiva— hacía ya cerca de medio siglo que con su jugosa paleta, su pluma combativa, su palabra reciosa y su figura barbada y respetable, contribuía a darle el tono romántico y bohémio con el que se afinan y sortienen las cuerdas del espíritu en tensión en cualquier proceso de la creación artística. Alrededor de él se formaron las primeras penas, se escribieron y editaron las primeras revistas y periódicos literarios y se escucharon las primeras discusiones sobre todos los temas que tocan a las bellas artes.

cos literarios y se escucharon las primeras discusiones sobre todos los temas que tocan a las bellas artes.

Así, con él nació el primer Círculo Artístico de Rosario. Y también la institución madre de los periodistas rosarinos, el Círculo de la Prensa. Cada tiempo tiene su arte, como tiene su hombre. Educado en Cataluña entre pintores gente de teatro, escritores y periodistas, su pintura respondió hasta sus últimos días a la corriente académica y figurativa que informaba la educación recibida en su juventud.

Una bondad paternal y una innata inclinación a la tolerancia humanaba su sonrisa amplia y generosa y la palabra cálida con que trataba a sus discípulos, amigos y pintores, siempre más jóvenes que él, de todas las escuelas y de todos los rincones de la ciudad, matizando siempre el juicio y el consejo profesional con la anécdota amable y oportuna.

Fornells fou a Rosario com acabem de llegir, *Talma mater* de les activitats artístiques, i al seu voltant va veure néixer i créixer, al través dels anys, formes i expressions cada vegada més ajustades als ideals

(Segueix a la pàg. 7)

Catalunya, 93 (setembre 1961), p. 5.